

Innholdsliste

Aktuelt	1
Statkraftdagene i Sogn og Fjordane	2
Konferanser, seminarer og workshops	2
Publikasjoner	3
Presentasjon av forskningsprosjekt	3
Om CenSES	4

- Energiforskning med et samfunnsperspektiv

Intervju med senterleder Asgeir Tomasgard

- Nå nærmer det seg snart ett år siden dere etablerte CenSES, (Centre for sustainable energy studies), men hva slags senter er dette?

Dette er et senter hvor vi forsker på klima og energi ut fra et helhetlig samfunns- perspektiv. Mye av forskningen på feltet handler om teknologisk utvikling, mens det er for lite forskning på rammevilkårene for teknologien. Det er et godt stykke å gå fra en har utviklet grønn teknologi, til man får den ut i samfunnet. Vi skal prøve å finne ut hvordan vi bedre kan lykkes med dette.

- Er det bare nasjonale rammevilkår som er avgjørende?

Vi trenger også en forståelse av hvordan internasjonale avtaler vil påvirke velferd og næring. I Norge snakker vi om å bli en eksportør av grønn energi. Dette kan også skje også gjennom eksport av teknologi, kompetanse og energikrevende produkt.

- Hvordan skal dere få til et helhetlig samfunnsperspektiv på klima og energi?

Forskerne i senteret kommer fra ulike samfunnsfaglige miljøer fra i alt åtte institusjoner som står bak senteret. Hver for oss har vi bare forståelse for en enkelt brikke i det store puslespillet. Vi var derfor nødt til å slå oss sammen for å kunne pusle sammen en helhetlig bildet av utfordringer i grenseflaten mellom samfunn, energi og klima. Her er også samarbeidet med teknologimiljøene og FMEene viktig.

CenSES presentert for Stortingets Energi- og Miljøkomite

I forbindelse med Energi- og miljøkomiteens komitéreise til Trondheim 15. februar, besøkte de NTNU hvor de blant annet møtte en ivrig prorektor Johan E. Hustad som gav en engasjerende orientering om CenSES og viktigheten av samfunnsfaglig energiforskning.

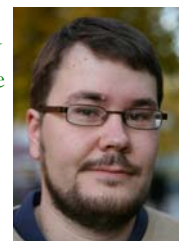
© Stortingetarkivet/ foto: Teigens fotoatelier as

I presentasjonen kom han inn på at de globale klimautfordringene løses i skjæringspunktet mellom klima- og energiforskning. Energiverdikjeder må sees i sammenheng med bærekraftig ressursforvaltning og velferd, mens energisektoren er avhengig av kommersialisering av ny teknologi og virkemiddel for å få til innovasjon.

Storingsrepresentantene fikk dermed innblikk i at det er et stort behov for å se energi-, klima-, miljø- og næringspolitikk i sammenheng, slik det gjøres i CenSES.

Nytt fra senterledelsen

Senterleder Asgeir Tomasgard og senter nestleder Marianne Ryghaug fikk selskap i driften av CenSES av nytilsatt koordinator Ola Edvin Vie fra nyttår.

Ola Edvin Vie

Mange stipendiater er allerede på plass og flere blir det etter en vellykket utlysningen av 6 stipendiatstillinger ved NTNU i februar med nærmere 100 søknader.

Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen fortalt på Energiuka 2010, at regjeringen vil styrke den samfunnsfaglige energiforskningen med 20 millioner allerede i 2010. Vi venter spent på at utlysningen av disse midlene kommer slik at søknadsskrivingen kan starte. Det er videre spennende å lese anbefalingene fra Klima21-utvalget som anbefaler 1 milliard ekstra til klimaforskning og at den raskeste veksten i budsjettene kommer til samfunnsfaglig klimaforskning.

Dette første nyhetsbrevet gir en smakebit på aktivitetene og eksempler på forskningen i senteret. For mer se www.censes.no.

Statkraftdagene i Førde og Sogndal

Høgskulen i Sogn og Fjordane har sammen med Statkraft og Sogndal Fotball arrangert Statkraftdagen i Førde (28. januar) og Statkraftdagen i Sogndal (5. februar). Her snakket blant andre Erling Holden, professor ved Høgskulen i Sogn og Fjordane og medlem av ledergruppa i CenSES, engasjert om muligheter og utfordringer knyttet til satsing på fornybar energi.

I følge Norman Kjærvik, informasjonssjef i Statkraft Energi Region Midt-Norge, samlet arrangementene rundt 220 studenter og elever. Hovedbudskapet var at det er mulig å gjøre noe med global oppvarming. Det vil ta tid og vi må utvikle ny teknologi både i smått og stort.

— Temaene som ble tatt opp ble vurdert som svært aktuelle og nyttige, forteller Kjærvik. At flere bedrifter som arbeider innenfor fornybar energi-området i Sogn og Fjordane fikk presentere seg og sine produkter var en suksess, da ble dette noe veldig konkret og jordnært. Alt i alt ble de to fine seminarer, som vi i Statkraft er godt fornøyde med. Nå skal vi evaluere opplegget og så ser vi om dette kan bli et årlig opplegg.

Konferanser, seminarer og workshops

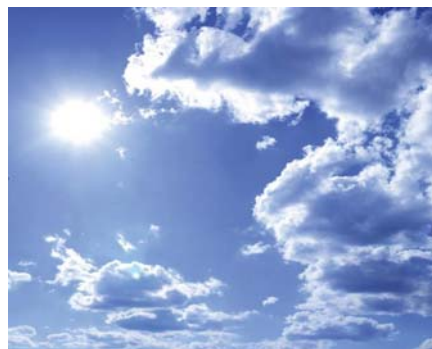
Renewable Energy Beyond 2020, Trondheim, 7-8 juni

På denne konferansen er det en egen parallell for samfunnsfaglig energiforskning, hvor disse skal holde hovedinnlegg:

- Noortje Marres, Research Fellow, Institute for Science, Innovation and Society, Saïd Business School, University of Oxford
- Matthias Ruth, Professor and Roy F. Weston Chair in Natural Economics, Center for Integrative Environmental Research, University of Maryland
- Alan Irwin, Dean of Research, Copenhagen Business School

I tillegg blir det fem ulike sesjoner på følgende temaer:

- Offentlig aksept, forståelse av fornybar energiteknologi
- Innovasjonssystemet for fornybar energi: innovasjon og læring
- Energipolicy: Styring, kommersialisering og industriell utvikling
- Energimarkeder og energiaktører
- Den kulturelle dynamikken til ny fornybar energiteknologi

Fristen for innsending av abstract er 8 mars, disse sendes til: tomas.skjolsvold@ntnu.no.

For mer detaljert informasjon og påmelding; følg lenken til: "[Social Studies of Renewable Energy: Making Technology Work](#)".

Workshop on Electricity Market Design,

Geilo, 21-24 mars:

Congestion Management and Bidding Formats in Deregulated Integrated Electricity Markets

Kapasiteten til det elektriske nettet er begrenset noe som krever effektiv interaksjon mellom kraftoverføring og nettdistribusjon, men også effektive markedsmekanismer.

Hovedinnleder er professor Shmuel Oren fra University of California, Berkely og professor Yves Smeers of Université de Louvain, Belgium. Alle presentasjoner er på engelsk.

For påmelding og praktiske spørsmål ta kontakt med Turid Gabrielsen (turid.gabrielsen@nhh.no).

2nd Trondheim Winter Energy Workshop, Trondheim, 4-5 mars

Decision Support Modelling in Energy Markets

Tema for denne workshopen er teoretiske og empiriske spørsmål knyttet til prising av energiderivater, verddivurderinger av energiselskaper og faktiske prosjekter, optimalisering av energiforbruk porteføljer og andre beslutningsstøtte analyser innenfor energisektoren. Alle presentasjoner er på engelsk.

Artikkelen som presenteres her vil bli vurdert for publisering i et spesialnummer av journalen [Journal of Energy Markets](#)

For ytterligere informasjon, kontakt Stein-Erik Fleten, NTNU: Stein-Erik.Fleten@iot.ntnu.no

Publikasjoner

Stein-Erik Fleten

Det er alltid gledelig når forskere får antatt sine artikler og publisert forskningen sin. Stein-Erik Fleten, professor ved Institutt for Industriell økonomi og teknologiledelse, NTNU, har nylig fått to artikler akseptert for publikasjon i journalen Energy Economics.

Den første artikkelen, **Gas-fired power plants: Investment timing, operating flexibility and CO₂ capture** og som er skrevet sammen med Dr. Erkka Näsäkkälä, analyserer investeringer i gasskraftverk basert på stokastiske energi- og gasspriser.

Den andre artikkelen, **How to proceed with competing alternative energy technologies: A real options analysis** og som er skrevet sammen med Dr. Afzal Siddiqui, vurder hvordan selskaper skal gå frem når de ønsker å anvende alternativ energiteknologi.

Vi registrer også med glede at Jørn Solli, seniorforsker ved Institutt for tverrfaglig kulturstudier, NTNU, har fått artikkelen **Where the eagles dare? Enacting resistance to wind farms through hybrid collectives** på trykk i journalen Environmental Politics, 19, 1, 2010.

Presentasjon av prosjektet Public Acceptance of Post Carbon Strategies

- Forutsetning for et mer miljøvennlig energisystem er at nye teknologier blir forstått, akseptert og brukt

Forskningsprosjektet "Public Acceptance of Post Carbon Strategies" ved Institutt for tverrfaglig kulturstudier, NTNU, har fått finansiert to stipendiatstillinger gjennom Norges Forskningsråd og RENERGI-programmet. Under følger en presentasjon av de to stipendiatene på prosjektet. Formålet med prosjektet er å bedre forståelsen av hvordan folk engasjerer seg i nye fornybare energiteknologier ved å fokusere på holdningsmønstre og mønstre når det gjelder å koble på befolkningen og andre berørte aktører. Hvordan forandrer disse mønstrene seg, og hva er hovedkjennetegnene når det gjelder holdninger og engasjement?

Marie Komissar arbeider med doktorgradsprosjekt "Cheap talk, priceless dialogue. Engaging the public in sustainable energy strategies" Prosjektet ser på folks forventninger til de bærekraftige energistrategiene CO₂-fangst og lagring, offshore vindkraft og energieffektivisering. Hva tenker allmennheten om disse miljøteknologiene og hva slags forhold har de til dem? Målet er å få kjennskap til hva som blir ansett som positivt og negativt ved teknologiene, slik

Marie Komissars har bachelor i sosialantropologi og mastergrad i teknologi og vitenskapsstudier ved NTNU

at folks holdninger til blant annet risiko og sikkerhet blir kjent så tidlig som mulig i prosessen. Dette kan bidra til å skape en dialog mellom allmennheten og teknologiutviklingsmiljøene. Innsamling av datamateriale skal i hovedsak foregå gjennom intervju av nøkkelpersoner i teknologimiljøene og ved fokusgruppeintervjuer av representanter fra allmennheten.

Alexandra Klimek er den andre stipendiaten og hun arbeider med doktorgradsprosjekt "Public Acceptance of Post Carbon Strategies: Patterns of attitudes and engagement". Prosjektet skal undersøke mønstrene i hvordan nye energiteknologier blir forstått av allmennheten og andre relevante aktører. Hvilke grupper er positive og hvilke grupper er mer negative til de nye energiteknologiene, hvem er interessert i å bruke dem, forstår de dem, hvilke grupper foretrekker andre teknologier eller spør etter forbedringer eller endringer? Prosjektet bygger på innsikten man har fra andre store energiteknologiske utviklings- og implementeringsprosjekter hvor nødvendigheten av å tenke på 'public acceptance' har blitt svært tydelig.

Alexandra Klimek kommer fra Tyskland hvor hun har studert statsvitenskap og filosofi.

CenSES

CenSES Ledergruppen

Leder: Asgeir Tomasgard, NTNU
Nestleder: Marianne Ryghaug, NTNU
Medlemmer: Kari Aamot Espegren, IFE
Gunnar Eskeland, NHH/SNF
Øystein Moen, NTNU
Bjørn Bakken, SINTEF
Erling Holden, HSF/Vestforsk
Olav Wicken, UiO

Foto: Nina E. Tveter/NTNU Info

Kontaktinformasjon:

Asgeir Tomasgard: + 47 93 05 87 71
asgeir.tomasgard@iot.ntnu.no

Marianne Ryghaug: + 73 59 82 27
marianne.ryghaug@ntnu.no

Ola Edvin Vie, koordinator: + 47 90 73 56 47
ola.edvin.vie@ntnu.no

Postadresse:
CenSES- Senter for bærekraftig energistudier
Det humanistiske fakultet
NTNU-Norges Teknisk- Naturvitenskapelig
Universitet
N 7491 Trondheim

Webside: www.censes.no
For påmelding til nyhetsbrev send epost til:
censes@ntnu.no

**CenSES legger vekt på studier og beslutnings-
tøtte som fremmer et nytt bærekraftig energi-
system.**

Senteret vil fullt utbygd bestå av om lag 60 professorer, forskere og phd-stipendiater fra åtte ulike forskningsmiljøer. For øyeblikket er 11 stipendiater knyttet til senteret, og ytterligere 11 stipendiater er under ansettelse.

CenSES integrerer innsikt fra energiøkonomi, energisystemanalyse, statsvitenskap, sosiologi, innovasjonstudier, teknologi- og vitenskapsstudier. Hovedmålet er å bedre beslutningsunderlaget for framtidens energistrategi, på bruker- og systemnivå, for beslutningstakere både i industrien og det offentlige.

CenSES fokuserer på samfunnsfaglig energiforskning:

- Kunnskap om hvordan brukernes holdninger og aksept av teknologi påvirker investeringer
- Modeller for energisystemer og marked som viser lokal og regionale behov
- Forslag til virkemidler som fremmer energisektorens evne til innovasjon og kommersialisering av ny teknologi
- Større forståelse for mulighetene som ligger i å videreutvikle dagens energisystem gjennom synergi mellom ulike energibærere, produksjonsteknologier og rådende rammevilkår, og hvordan dette påvirker velferd og verdiskapning
- Større kunnskap om sammenhengen mellom bedrifters konkurransekraft, energipolitikk og næringspolitikk
- Utvikling av flere energiscenarier for fremtiden hvor et samlet samfunnsfaglig miljø gir helhetlig analyser fremfor fragmenterte svar

CenSES vil i tillegg:

- Tilrettelegge for innovasjons- og formidlingsarenaer
- Arrangere konferanser og workshops
- Etablere felles nasjonal forskerskole for samfunnsfaglig energiforskning

